

ξας, με τούς 43 στρατιώτας του, ως πράγμα ἀνάξιον προσοχής. Εἰς τὸ ἔγγραφο δὲ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Εὐρ. Δυνάμεων, δι' οὗ τότε συνεβούλευον τοὺς ἐπαναστάτας νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς οἰκίας των, ὁ Κούντουρος ἀπήντησεν, ὅτι οἱ ἐπαναστάται ἐπεθύμουν νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Εὐρώπης, ἀλλ' ἐλπίζουσιν, ὅτι αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις καὶ ἀφ' ἑαυτῶν θὰ ὁμολογήσωσιν, ὅτι ἡ δοθεῖσα εἰς τὸ Κρητικὸν ζήτημα λύσις δὲν ἐξασφαλίζει τὴν εἰρηνικὴν συμβίωσιν τοῦ λαοῦ, ἀνοίγων οὕτω διὰ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης εὐρύτερον ἐπαναστατικὸν στάδιον. Περιέμενε δὲ νὰ ἴδῃ τί ἐσκέπτετο νὰ πράξῃ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἡ Ἑλλ. Κυβέρνησις· ὅτε ὁ ἐν Χαλέπῃ ἀντιπρόσωπος αὐτῆς συνεβούλευσε τοὺς ἐπαναστάτας νὰ κηρύξωσι τὴν ἑνωσιν. Τοῦτο τῷ ἐφάνη πολὺ, εἰπὼν ὅτι ἐπὶ τοιοῦτου ζητήματος, κειμένου ἔξω τῶν «μεταρρυθμίσεων» δὲν δύναται νὰ ἐργασθῇ ἡ Εὐρώπη. Διὰ τὸν λόγον δ' αὐτὸν δὲν συνεκάλεσε τοὺς πληρεξουσίου, ἵνα ἐπαργίας του ἄνευ ιδιότητος. Κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας ἀφίκετο ἔξωθεν τῶν Χανίων ὁ Ἑλληνικὸς στόλος καὶ κατόπιν ὁ στρατὸς τῆς ξηρᾶς ὑπὸ τὸν Βάσσον, ἀλλ' ἡ Κρήτη εὐρίσκετο ὡς παρακαταθήκη εἰς χεῖρας τῆς Εὐρώπης καὶ οὐδεμίαν πλέον ἐνέργειαν ἠδύνατο νὰ μεταβάλλῃ ἐν τῇ νήσῳ τὴν θέσιν τοῦ ζητήματος. Παρεχώρησεν ὅμως ἀφ' ἑαυτῆς ἡ Εὐρώπη τὴν πλήρη Ἀυτονομίαν τῆς Κρήτης. Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν δὲ τοῦ στόλου καὶ τοῦ στρατοῦ ἐκ τῆς Νήσου, ὅτε ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ὑπεχρεώθη ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν Ἀυτονομίαν τῆς Νήσου, οἱ Κρητῆς ὤφειλον νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν τροχιάν των. Τοῦτο ὑπεστήριξε πρῶτος ὁ Κούντουρος κατὰ τὴν ἐν Ἀρμένιοις Συνέλευσιν (30 Ἰουνίου 1897), κατόπιν δὲ (Αὐγούστον ἰδ. ἔτ.) ἐδόθησαν καὶ αἱ σχετικαὶ δηλώσεις τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ. Ἐκτοτε ἡ πρωτοβουλία τῶν Κρητῶν ἐξέλειψε καὶ ἡ θέσις αὐτῶν ἐν τῷ ζητήματι τῆς Νήσου ἦτο πλέον παθητικὴ. Περιέμενον δὲ μόνον ὅπως διακανονισθῇ ἡ Ἑλληνοτουρκικὴ διαφορὰ, ἵνα πραγματοποιηθῇ ἡ ὑποσχεθεῖσα Ἀυτονομία! Ἀλλὰ κανονισθείσης ἐκείνης κατὰ Μάιον τοῦ 1898, ἐδόθη ἀμέσως εἰς τὸ Κρητικὸν ζήτημα ἡ τότε προσωρινὴ λύσις, πολὺ ὑποδεεστέρα τῆς ὑποσχεθείσης καὶ ἀναμενόμενης λύσεως. Μετὰ ταῦτα ἐγένετο ἡ σφαγὴ τοῦ Ἡρακλείου (Αὐγούστου 25—98), ὅτε ὁ κ. Κούντουρος ἔσπευσε νὰ συγκεντρώσῃ τοὺς ὄπλαρχηγούς καὶ μετὰ στρατοπέδου ἐνδόξου νὰ μεταβῇ εἰς Ἀρχάνας, ὅπως παράσχωσιν ὑπὲρ τῶν ἐκεῖ χριστιανῶν τὴν συνδρομὴν των. Κατὰ τὴν ἐποχὴν δὲ ταύτην ἐδόθη ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων ἡ τελευταία λύσις, ἣτις ἔφερε τὸν Πρίγκιπα Γεώργιον τῆς Ἑλλάδος εἰς Κρήτην. Καὶ οὕτω μετὰ πάροδον τριῶν καὶ ἡμίσεως ἐτῶν κατέθηκε τὸ ὄπλον αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ, ὁ διοργανώσας τὴν ἐπανάστασιν καὶ ὑπὲρ τῆς πατρίδος του πρωταγωνιστήσας.

ΦΤΩΧΟΙ ΣΤΙΧΟΙ

ΤΑΦΟΙ δίχως σταυροῦ καὶ μνήμα
καὶ δίχως κ' ὀμορφιά,
Πολλὲς φορὲς 'ς τὴν ἀγκαλιὰ τους
Κροῦβουν τὴ πεῖο καλὴ καρδιά.

✱

Καὶ στιχοὶ δίχως ἀρμονία
καὶ δίχως φῶς παντοεινόν,
Κροῦβουν πολλὰς φορὲς τὸν πόνο
Τὸν πεῖο μεγάλο καὶ τρανόν....

(1899)

Ο ΠΟΝΟΣ ΜΟΥ

Τῆ ΜΑΥΡῆ νύκτα ποῦ μ' ἀρνίθης
Ἐλεγα μὲ τὸν νοῦ
Πῶς ἀπ' τὸν πόνο μου θὰ σβῶσων
καὶ τ' ἄστρα τ' Ὀθωνοῦ.

✱

καὶ σήκωσα 'ς τὰ οὐράνια ἐπάνω
τὰ μάτια μου θολὰ —
Ἄχ! μὲ τὸν πόνο μου γελούσαν
καὶ τ' ἄστρα ἀπὸ ψηλά....

Γ. Θ. ΣΑΓΓΙΑΞΗΣ

